

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 06.05.1963, sp. zn. 9 Tz 19/63, ECLI:CZ:NS:1963:9.TZ.19.1963.1

Číslo: 45/1963

Právní věta: K výklade ustanovení na ochranu majetku v socialistickom vlastníctve, trestného činu rozkrádania majetku v socialistickom vlastníctve podľa § 132 tr. zák., trestného činu podielnictva na škodu majetku v soc. vlastníctve podľa § 134 tr. zák., trestného činu zneužívania soc. podnikania podľa § 120 tr. zák. K rozlišovaniu spolupáchateľstva od účastenstva (§ 9, 10 tr. zák.). Za škodu spôsobenú trestným činom proti majetku treba považovať škodu vzniklú tým, že ten, komu vec náležala, o túto prišiel. Pokiaľ sa obžalovaný na takejto škode vedome podiela, porušuje povinnosti v zmysle § 337 obč. zák. V novej právnej úprave treba vychádzať z toho, že pri hodnotení stupňa nebezpečnosti trestných činov pre spoločnosť podmieňujúceho použitie vyššej trestnej sadzby (§ 88 tr. zák.) sa podradenie trestnej činnosti pod prísnejšie ustanovenie pre podstatne vyšší stupeň nebezpečnosti činu pre spoločnosť a súčasne mimoriadne zmiernenie trestu vzhľadom na výnimočné okolnosti prípadu (§ 40 ods. 1 tr. zák.) navzájom vylučujú.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 06.05.1963

Spisová značka: 9 Tz 19/63

Číslo rozhodnutí: 45

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Adhezní řízení, Náhrada škody, Návod, Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby, Organizátorství, Podílnictví, Pomoc, Rozkrádání majetku v socialistickém řízení, Škoda, Spolupachatelství, Ukládání trestu, Vazba, Zneužívání socialistického podnikání

Předpisy: 141/1950 Sb. § 337

§ 10

§ 120

§ 132

§ 134

§ 16

§ 228

§ 229

§ 245 141/1961 Sb. § 123

§ 30

§ 348 140/1961 Sb. § 6

§ 40

§ 49

§ 51

§ 88

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Rozsudkom okresného súdu v Lipt. Mikuláši boli obžalovaní P. a B. uznaní vinnými, že P. ako skladník liehovín Stredoslovenských konzervární a liehovarov v závode v Liptovskom Mikuláši od r. 1956 až do r. 1962 odcudzil najmenej 1700 l liehovín, ktoré potom prostredníctvom B., skladníka Stredoslovenského veľkoobchodu, závod 09 - 04 v Lipt. Mikuláši odpredal obžalovaným R., I., a M., čím spôsobili Stredoslovenským liehovarom a konzervárniam v Lipt. Mikuláši škodu v čiastke 119 435,- Kčs. Konanie obžalovaných P. a B. bolo posúdené ako rozkrádanie majetku v soc. vlastníctve podľa § 132 ods. 1 písm. b), ods. 2 písm. b), ods. 4 tr. zák.

Obžalovaní R., I. a M. boli tým istým rozsudkom uznaní vinnými trestným činom rozkrádania majetku v socialistickom vlastníctve podľa § 132 ods. 1 písm. c) tr. zák. za to, že ako vedúci predajní prevzali od spoluobžalovaného B. bez fakturácie a bez dodacích listov liehoviny, ktoré potom v predajniach, kde boli zamestnaní, odpredali.

Takto odpredal:

R. v rokoch 1960 - 1962 celkom 650 l liehovín za Kčs 51 650,-, pričom pre seba získal ku škode Stredoslovenských konzervární a liehovarov v Lipt. Mikuláši Kčs 13 650,-,

I. v rokoch 1956 - 1958 odpredal podľa rozsudku celkom 750 l liehovín v hodnote 44 202,50 Kčs a získal pre seba ku škode toho istého podniku 10 750,- Kčs a

M. v rokoch 1959 - 1960 odpredal 300 l liehovín v hodnote 23 572,50 Kčs a sám získal takto 6300,- Kčs ku škode toho istého podniku.

Okrem toho bol obžalovaný B. uznaný vinným trestným činom rozkrádania majetku v soc. vlastníctve podľa § 132 ods. 1 písm. b) tr. zák. za to, že od r. 1954 do r. 1962 odcudzovaním liehovín spôsobil ako skladník manko v čiastke 2155,24 Kčs ku škode Stredoslovenského veľkoobchodu v Lipt. Mikuláši.

Okresný súd uložil za to všetkým obžalovaným tresty odňatia slobody s použitím § 40 tr. zák., pričom tieto tresty obžalovaným R., I. a M. podmienene odložil. Okrem toho uložil okresný súd B. podľa § 51 písm. a) tr. zák. trest prepadnutia majetku a všetkým obžalovaným podľa § 49 ods. 1 tr. zák. zákaz činnosti hmotne odpovedných pracovníkov v potravinárskom sektore.

Krajský súd v Ban. Bystrici ponechal výrok 1. súdu dotyčne viny všetkých obžalovaných okrem obžalovaného B. bez zmeny, u obžalovaného B. zrušil výrok o vine trestným činom rozkrádania majetku v socialistickom vlastníctve podľa § 132 ods. 1 písm. b) tr. zák. v čiastke 2155,24,- Kčs ku škode Stredoslovenského veľkoobchodu, ďalej výrok o treste a o náhrade škody v súvislosti so zrušeným výrokom o vine a vec v tomto rozsahu vrátil okresnému súdu na nové konanie a rozhodnutie. Dotyčne obž. R. zrušil krajský súd výrok o treste, tomuto uložil trest odňatia slobody v trvaní 15 mesiacov nepodmienečne, ďalej mu uložil trest zákazu činnosti rovnako ako I. súd a konečne zrušil výrok o povinnosti tohoto nahradiť škodu Stredoslovenskému spojenému veľkoobchodu v Lipt. Mikuláši; obžalovanému M. uložil krajský súd trest odňatia slobody v trvaní 12 mesiacov nepodmienečne a zákaz činnosti v rozsahu uloženom 1. súdom. Nakoniec zamietol krajský súd v celom rozsahu odvolanie okresného prokurátora dotyčne obžalovaných P. a I.

Po vrátení veci Okresnému súdu v Lipt. Mikuláši rozhodol tento súd o vine obžalovaného B. nad

rámec stanovený v § 123 tr. por. v celom rozsahu, pričom ho uznal vinným trestným činom rozkrádania majetku v socialistickom vlastníctve podľa § 132 ods. 1 písm. b), ods. 2 písm. b), ods. 4 tr. zák. za to, že od r. 1956 až do r. 1962 sprostredkoval na čierno odpredaj liehovín v množstve najmenej 1700 l, ktoré liehoviny odcudzil odsúdený P. ako skladník Stredoslovenských konzervární a liehovarov v Lipt. Mikuláši a tak spôsobil ku škode tohto závodu manko vo výške 119 435,- Kčs.

Okrem toho bol obžalovaný B. uznaný vinným trestným činom rozkrádania majetku v socialistickom vlastníctve podľa § 132 ods. 1 písm. b) tr. zák. za to, že ako skladník Stredoslovenského veľkoobchodu PR Zvolen od r. 1954 až do r. 1962 odcudzovaním liehovín spôsobil manko ku škode uvedeného nár. podniku. Za to mu bol uložený podľa § 132 ods. 4 tr. zák. s použitím § 40 tr. zák. trest odňatia slobody v trvaní 6 rokov, ďalej podľa § 51 písm. b) tr. zák. bol vyslovený trest prepadnutia majetku a podľa § 49 ods. 1 tr. zák. bol vyslovený trest zákazu činnosti hmotne zodpovedného pracovníka v potravinárskom sektore na dobu 4 rokov. Podľa § 228 ods. 1 tr. por. bol obžalovaný zaviazaný nahradiť Stredoslovenským liehovarom a konzervárniam v Lipt. Mikuláši solidárne s P. škodu v čiastke Kčs 59 300,- zatiaľ čo poškodený Stredoslovenský veľkoobchod v Lipt. Mikuláši bol odkázaný na konanie vo veciach občianskoprávných.

Najvyšší súd na sťažnosť pre porušenie zákona podanú predsedom Najvyššieho súdu zrušil príslušné časti rozsudku okresného súdu a uznesenia krajského súdu a okresného súdu v Lipt. Mikuláši prikázal, aby v rozsahu zrušenia vo veci znovu konal a rozhodol.

Z odôvodnení:

Z podnetu sťažnosti pre porušenie zákona bolo treba ako prvú riešiť otázku, aké jednanie spadajú pod ustanovenie o podielníctve na škodu majetku v socialistickom vlastníctve podľa § 134 tr. zák. a vymedziť vzťah tohoto ustanovenia k ustanoveniu § 132 tr. zák. o rozkrádaní majetku v socialistickom vlastníctve. Bolo treba ďalej vzhľadom na nové pojatie ustanovenia o rozkrádaní majetku v socialistickom vlastníctve podľa § 132 tr. zák. riešiť otázku, ktoré jednanie treba posúdiť ako páchatelstvo, resp. spolupáchatelstvo a ktoré jednanie majú charakter účastenstva na tomto trestnom čine.

Ako z procesného materiálu vyplýva, dodával skladník Stredoslovenských konzervární a liehovarov obž. P. od r. 1956 do r. 1962 sústavne spoluobžalovanému B., skladníkovi Stredoslovenského veľkoobchodu liehoviny, ktoré získal z povolenej normy strát, ktorú nevyčerpал, pretože k stratám v povolenom množstve nedochádzalo. B. takto získané liehoviny dodával bez fakturácie a dodacích listov ďalším spoluobžalovaným, ktorí v predajniach, ktoré viedli, tieto liehoviny predávali spotrebiteľom.

Zo skladu Stredoslovenských konzervární a liehovarov vyexpedoval obžalovaný P. liehoviny tak, že na dodávky zasielané Stredoslovenskému veľkoobchodu vystavoval dodacie listy bez použitia tlačiva, na čisté listy papiera, ktoré orazítkoval a opatril svojim podpisom. Množstvo odoslaných liehovín súhlasilo s množstvom takto vykázanéj zásielky. Takto vystavený dodací list dostal skladník Stredoslovenského veľkoobchodu obžalovaný B. Po obdržaní tovaru vyhladal potom P. vždy B. v jeho sklade, doklady o množstve dodaného a prevzatého tovaru sfalšovali, alebo tieto zničili a obž. P. potom vyhotovil nový doklad na menšie množstvo liehovín.

Rozsiahle rozkrádanie majetku v socialistickom vlastníctve páchané takto obžalovanými P. a B. bolo podmienené tým, že B. získal trvalé odbytište odcudzených liehovín pomocou spoluobžalovaných pracovníkov predajní obž. R., I. a M., ktorí zaplatili za dodané liehoviny nižšiu sumu ako činí maloobchodná cena týchto a sami získali rozdiel medzi takto vyplatenými obnosmi a medzi štátnymi maloobchodnými cenami, za ktoré liehoviny v predajniach zákazníkom predávali.

Súčinnosť skladníka poškodeného závodu, skladníka veľkoobchodu a vedúceho predajní vytvorila predpoklady - pri nedostatku dôslednej evidencie a kontroly - pre sústavné a rozsiahle rozkrádanie majetku v socialistickom vlastníctve a v takom rozsahu, ako by táto činnosť nemohla byť bez takéhoto rozdelenia úloh prevádzaná. Je treba preto riešiť otázku, ako podľa teraz platného trestného zákona postihnúť takéto, ktorých stupeň nebezpečnosti pre spoločnosť v porovnaní s rozkrádaním majetku v socialistickom vlastníctve páchaným jednotlivcami je podstatne vyšší.

Podľa trestného zákona z r. 1950 v znení novely z r. 1956 nesporne každý z obžalovaných by bol posúdený ako páchatel, resp. spolupáchatel na rozkrádanie majetku v socialistickom vlastníctve, keď pritom obž. P. by mal byť posúdený podľa § 245 ods. 1 písm. b) tr. zák. 1950, pretože majetok v socialistickom vlastníctve rozkrádal tým, že nakládal s vecou z takého majetku, ktorá mu bola zverená, ako s vlastnou, zatiaľ čo všetci ostatní obžalovaní na škodu takého majetku seba „ináč“ (ako krádežou alebo spreneverou) „neoprávnene obohatili“ (§ 245 ods. 1 písm. c) tr. zák. 1950). Na uvedenom základe potom by bolo treba posúdiť okolnosti podmieňujúce použitie vyššej trestnej sadzby, uvedenej v § 245 ods. 2, 3 tr. zák. 1950, pričom by napr. činnosť P. a B. spadala nesporne pod ustanovenie § 245 ods. 2 písm. b) tr. zák. 1950 - spáchanie činu ako členovia spolčenia atď.

V novej právnej úprave podstatná zmena predovšetkým v tom že rozkrádaním majetku v socialistickom vlastníctve je iba krádež, sprenevera alebo podvod spáchané na úkor takéhoto majetku. Nespadá však pod toto ustanovenie „iné neoprávnené obohatenie“. Túto skutočnosť prehliadli v prejednávanej veci súdy, keď posúdili ako rozkrádanie majetku v socialistickom vlastníctve podľa § 132 ods. 1 písm. c) tr. zák. aj trestnú činnosť posledného článku v skupinovom rozkrádaní majetku v socialistickom vlastníctve, vedúcich predajní obž. R., I. a M.

Podľa novej právnej úpravy si obž. P. privlastnil veci, ktoré mu boli z majetku v socialistickom vlastníctve zverené (§ 132 ods. 1 písm. b) tr. zák.). Tento čin je dokonaný privlastnením si veci, čo sa môže stať napr. aj tým, že skladník zverené veci ukryje na pracovisku, skonzumuje, alebo rozdá iným osobám. V danom prípade z výpovedí obž. P. vyplýva, že si viedol evidenciu prebytkov liehovín a tieto si privlastňoval tým, že ich odosielal obž. B. K dokonaniu rozkrádania majetku v socialistickom vlastníctve dochádzalo pritom v danom prípade tým, že takto expedovaný tovar s pomocou falšovania dokladov, teda podvodným jednaním, uvedením iných v omyl, sa dostal do moci spoluobž. B. Ak by totiž v niektorom prípade bolo P. a B. znemožnené podvodné prepísanie dokladov o dodaní tovaru, nedošlo by ani k realizovaniu rozkrádania majetku v socialistickom vlastníctve u obžalovaného P. a odoslanie tovaru by v takomto prípade bolo iba pokusom o trestný čin podľa § 132 ods. 1 písm. b) tr. zák.

Tým, že obžalovaní P. a B. spoločným podvodným konaním sa na úkor majetku v socialistickom vlastníctve obohatili, spáchali ako spolupáchatelia trestný čin rozkrádania majetku v socialistickom vlastníctve podľa § 132 ods. 1 písm. c) tr. zák., a to radom na seba nadväzujúcich úkonov.

Ak teda trestná činnosť obž. B. bola v napadnutých rozhodnutiach posúdená podľa § 132 ods. 1 písm. b) tr. zák., došlo v tomto smere k porušeniu zákona, pretože tento obžalovaný by mohol byť posúdený okrem § 132 ods. 1 písm. c) vo vzťahu k privlastneniu majetku zvereného obž. P. iba ako pomocník (viz § 90 ods. 1, 2 tr. zák.). Toto jeho postavenie je však zahrnuté v spolupáchatelstve na trestnom čine podľa § 132 ods. 1 písm. c) tr. zák., takže posúdenie jeho činu aj ako pomocníka k tr. činu podľa § 132 ods. 1 písm. b) tr. zák. takto odpadá.

Pre posúdenie činnosti vedúcich predajní obž. R., I. a M. treba uviesť toto:

Ako z procesného materiálu vyplýva, boli títo - každý samostatne spojení so spoluobžalovaným B., ktorý im dodával bez fakturácie a iných dokladov liehoviny. Z procesného materiálu nevyplýva, že by obžalovaní mali vedomie o konkrétnom spôsobe, akým tieto liehoviny B. získal. Nesporné však je, že

sami na seba previedli liehoviny za takých okolností, že o ich nelegálnom pôvode nemali žiadné pochybnosti. Otázka, ktorú musel Najvyšší súd v prvom rade riešiť, je, či neide aj u týchto obžalovaných o spolupáchatelstvo na rozkrádaní majetku v socialistickom vlastníctve, keď sa do celej akcie svojim podielom zapojili a keď bez ich súčinnosti by trestná činnosť na úkor majetku v socialistickom vlastníctve nebola dosiahla takých rozmerov ako sa to stalo.

Na túto otázku treba odpovedať záporne. Tá skutočnosť, že obžalovaní mali významný podiel na tom, že rozkrádanie majetku v socialistickom vlastníctve mohlo dosiahnuť podstatne väčších rozmerov ako takáto činnosť bez ich prispenia, nemôže vytvárať ešte podmienky pre posúdenie týchto obžalovaných ako spolupáchatelov na trestnom čine rozkrádania majetku v socialistickom vlastníctve, keďže táto trestná činnosť páchaná radom skutkov, bola v každom dielčom prípade dokonaná tým, že odcudzené liehoviny sa dostali do dispozície spoluobžalovaného B. Spolupáchatelstvo však predpokladá súčinnosť viac osôb (aj keď rôznymi formami), v priebehu páchania trestnej činnosti pred jej dokonaním, a to buď tak, že každý z nich svojim jednaním naplňuje znaky trestného činu, alebo tak, že tieto znaky naplňujú spolupáchatelia súčtom svojich činov. V prejednávanej príhode tieto podmienky neboli splnené. Treba však poznamenať, že nijako tým nie je povedané, že by činnosť vedúcich predajní mala byť podceňovaná.

Podľa podstatne miernejšieho ustanovenia § 134 tr. zák. o podielníctve na škodu majetku v socialistickom vlastníctve nie je možné posúdiť činnosť týchto obžalovaných, pretože podľa tohoto ustanovenia sa môže posúdiť iba taká činnosť naväzujúca na rozkrádanie majetku v socialistickom vlastníctve, ktorej nepredchádza dohoda medzi rozkrádačom a podielníkom na úkor takéhoto majetku. Preto ako podielníctvo možno posúdiť iba také prípady, keď niekto vec už odcudzenú bez predchozej dohody s páchatelom prevedie na seba. Takto by bolo možno posúdiť prípadne - podľa okolností - prvé prevzatie odcudzeného zbožia vedúcim predajne, ak by sa na trestnej činnosti B. predtým nebol nijako zúčastnil. V prejednávanej príhode pri sústavnom dodávaní odcudzovaných liehovín však existovalo medzi obžalovaným P. a obžalovanými vedúcimi predajní ujednanie o prevzetí B. dodávaných liehovín, včítane ujednaní o rozdelení výťažkov. Obžalovaní R., I. a M. takto síce sami svojim konaním nenaplnili znaky trestného činu rozkrádania majetku v socialistickom vlastníctve, pretože sa tohoto majetku nezmocnili krádežou, spreneverou alebo podvodom, ale účastnili sa na trestnej činnosti spoluobžalovaného B. tým, že tomuto v trestnej činnosti pomáhali umožnením bezpečného realizovania ním rozkrádaných hodnôt, teda - hovoriac rečou zákona, poskytli inému pomoc prinajmenšom sľubom, prispieť po trestnom čine (§ 10 ods. 1 písm. c] tr. zák.). Treba k tomu ešte dodať, že zákon pojem pomoci definuje iba príkladmo a že charakter pomoci v prejednávanej príhode spočíva predovšetkým v dohodnutom vytváraní podmienok nato, aby obžalovaný B. mohol svoju trestnú činnosť prevádzať čo najúčinnejšie. Tá skutočnosť, že činnosť vedúcich predajní bola významnou podmienkou sústavne páchanej trestnej činnosti vo veľkom rozsahu, podstatne zvyšuje stupeň nebezpečnosti trestnej činnosti týchto obžalovaných pre spoločnosť a musí nájsť svoj výraz aj v hodnotení závažnosti trestnej činnosti týchto pomocníkov pri trestnom čine rozkrádania majetku v socialistickom vlastníctve.

Obžalovaní R., I. a M. by mohli byť z dôvodov vyššie uvedených posúdení ako pomocníci podľa § 10 ods. 1 písm. c) pri trestnom čine rozkrádania majetku v socialistickom vlastníctve spáchanom obž. B. Okrem toho, pokiaľ títo obžalovaní zneužili svojho zamestnania v socialistickej obchodnej organizácii tým, že vo väčšom rozsahu prevádzali na jej úkor zárobkovú činnosť predajom liehovín, treba túto skutočnosť postihnúť ako trestnú činnosť zneužívania socialistického podnikania (§ 120 tr. zák.), pretože táto činnosť nie je v pomoci k trestnému činu podľa § 132 tr. zák. obsiahnutá.

K tomu treba ešte poznamenať, že nový trest. zákon poskytuje účinnú ochranu proti skupinovému páchaniu rozkrádania majetku v socialistickom vlastníctve aj tým, že stanoví trest odňatia slobody od 3 do 10 rokov pre páchatelov i účastníkov (teda aj pomocníkov) tohoto trestného činu spáchaného členmi organizovanej skupiny (§ 132 ods. 2 písm. a] tr. zák.), čo býva pojmovým znakom, resp. pre

rozkrádačov pre zárobok (§ 132 ods. 2 písm. b) tr. zák.), alebo pri spôsobení značnej škody (§ 132 ods. 2 písm. c) tr. zák.), čo býva sprievodným javom u týchto trestných činov.

Ak činnosť obžalovaných R., I. a M. bola posúdená ako trestný čin rozkrádania majetku v socialistickom vlastníctve podľa § 132 ods. 1 písm. c) tr. zák., došlo k porušeniu zákona vo vyššie uvedených smeroch.

V tejto súvislosti treba sa zaoberať ďalším pochybením, ku ktorému došlo v prejednávanej veci, ak súdy bez dostatočného zdôvodnenia v podstate iba poukazom na okolnosti, ktoré by mohli ako okolnosti poľahčujúce viesť k uloženiu miernejších trestov v rámci zákonnej trestnej sadzby, uložili tresty s použitím ustanovenia § 40 tr. zák. pod dolnou hranicou zákonnej trestnej sadzby.

V novej právnej úprave treba vychádzať z toho, že pri hodnotení stupňa nebezpečnosti činov pre spoločnosť podmieňujúceho použitie vyššej trestnej sadzby (§ 88 tr. zák.) sa podradenie trestnej činnosti pod prísnejšie ustanovenie pre podstatne vyšší stupeň nebezpečnosti činu pre spoločnosť a súčasne mimoriadne zmiernenie trestu vzhľadom na výnimočné okolnosti prípadu (§ 40 ods. 1 tr. zák.) navzájom vylučujú.

Pri individuálnom preverení trestnej činnosti každého obžalovaného bude musieť okresný súd urobiť záver, či pri naplnení pojmových znakov podmieňujúcich použitie vyššej trestnej sadzby podľa § 132 tr. zák. (napr. pri naplnení pojmových znakov páchania činu pre zárobok, pri spôsobení značnej škody, pri organizovaní tejto činnosti, resp. pri spôsobení škody veľkého rozsahu) tieto skutočnosti svojou závažnosťou podstatne - v zrovnaní so základným ustanovením podľa § 132 ods. 1 tr. zák. - zvyšujú stupeň nebezpečnosti činu pre spoločnosť. Ak súd dospeje potom k záveru, že vzhľadom na súhrn okolností podmieňujúcich použitie vyššej zákonnej trestnej sadzby alebo pre závažnosť trebárs aj jedinej takejto okolnosti sú dané podmienky pre takéto posúdenie veci, nebude môcť súčasne uložiť trest odňatia slobody v rámci zákonnej trestnej sadzby podľa § 132 ods. 1 tr. zák. (resp. podľa miernejších ustanovení ďalších odsekov, napr. tam, kde ide o postih organizátora, § 132 ods. 3 tr. zák.) tomu obžalovanému, u ktorého sú tieto podmienky naplnené. Znížiť trest odňatia slobody pod zákonnú trestnú sadzbu podľa § 40 tr. zák. bude môcť potom súd iba vtedy, ak u niektorého obžalovaného sú podmienky pre takýto postup v jeho mimoriadnych konkrétne doložených pomeroch, ležiacich v podstate mimo okruh stupňa nebezpečnosti pre spoločnosť.

Vzhľadom na to, že trestná činnosť obžalovaných I. a M. mala skončiť pred účinnosťou nového trestného zákona, bude musieť súd u každého z týchto obžalovaných zvážiť, ktorý trestný zákon je pre obžalovaných priaznivejší (§ 16 tr. zák.), keď napr. § 30 tr. zák. 1950 umožnil použitie zmierňovacieho ustanovenia aj tam, kde podľa § 40 teraz platného tr. zák. takto postupovať nie je možné, pretože výnimočné okolnosti prípadu sú v podstate okolnosti, znižujúce podstatnou mierou stupeň nebezpečnosti činu pre spoločnosť.

Bolo by ovšem možné aj pri použití vyššej trestnej sadzby, v danom prípade podľa § 132 ods. 2, resp. ods. 4 tr. zák. súčasne použiť aj mimoriadne zmierňovacie ustanovenie podľa § 40 tr. zák., ale iba vtedy, ak by preto boli podmienky v mimoriadnych pomeroch páchatela.

V rozhodovaní o tom, či v prejednanom prípade boli takéto podmienky, sa súdy s vyššie uvedenými zákonnými ustanoveniami nevyporiadali.

Pri novom prejednaní vecí bude preto musieť okresný súd postupovať tak, že bude hodnotiť, a to u každého obžalovaného individuálne s prihliadnutím ku všetkým jeho sa týkajúcim okolnostiam prípadu, či je možno použiť v § 132 ods. resp. ods. 1 tr. zák. uvedené ustanovenia. Na ilustráciu treba uviesť toto:

Podľa § 132 ods. 2 písm. a) tr. zák. sa trestom od 3 do 10 rokov odňatia slobody má postihnúť páchatel' (resp. vzhľadom na ustanovenie § 10 ods. 2 tr. zák. účastník), ak spáchal čin ako člen organizovanej skupiny. Prejednávaná trestná činnosť obžalovaných má objektívne charakter takejto organizovanej činnosti.

K trestnej zodpovednosti každého obžalovaného podľa tohoto ustanovenia však je treba navyiac, aby boli splnené aj subjektívne podmienky uvedené aspoň v § 6 písm. b) tr. zák. Táto okolnosť je nesporne daná u obž. B., ktorého je treba pokladať súčasne ako organizátora tohoto rozkrádania majetku v socialistickom vlastníctve, a to za podmienok uvedených v § 132 ods. 3 písm. b) tr. zák., zatiaľ čo u ostatných by táto skutočnosť musela byť predmetom ďalšieho dokazovania.

U každého obžalovaného sú splnené pojmové znaky rozkrádania resp. účastenstva na rozkrádaní, pri ktorom bola spôsobená značná škoda (§ 132 ods. 2 písm. c) tr. zák.), kdežto otázka, či napr. obž. I. spáchal trestný čin pre zárobok (§ 132 ods. 2 písm. b) tr. zák.) môže byť vyriešená až po preverení jeho obhajoby, že sa k trestnej činnosti uchýlil iba i uhradeniu manka, ktoré mu z jemu vtedy neznámych príčin vzniklo, keď až neskoršie malo výjsť najavo, že manko spôsobil, rozkrádaním zamestnanec v nim vedenej predajni.

Nakoniec treba uviesť to, že napadnuté rozhodnutia sú v rozpore aj s ustanoveniami, ktoré majú zaručiť čo najúčinnjšiu ochranu majetku v socialistickom vlastníctve pomocou majetkových sankcií. Sťažnosť pre porušenie zákona tu vytýkala jednak nesprávne použitie ustanovení obč. zák. pri stanovení rozsahu povinnosti obžalovaných nahradiť nimi spôsobenú škodu jednak uložené obžalovaným majetkové tresty.

V týchto súvislostiach zistil Najvyšší súd tieto pochybenia: V rozpore s ustanovením § 229 ods. 2 tr. por. je rozhodnutie okresného súdu, ktoré nebolo napravené ani krajským súdom, keď pri nepriznaní celej výšky uplatňovanej poškodeným závodom Stredoslovenské liehovary a konzervárne, závod v Lipt. Mikuláši, nebol poškodený so zvyškom svojho nároku odkázaný na konanie vo veciach občianskoprávných. Ďalšie už materiálne pochybenia súdov spočívajú v tom, že pri ustálení celkového rozsahu škody tomuto poškodenému spôsobenej v čiastke Kčs 119 435,- zaviazal súd obžalovaných k náhrade škody v úhrnnej čiastke Kčs 90 000,- z toho dôvodu, že ku škode došlo aj spoluzavinením poškodeného podniku, ktorá trestnú činnosť zanedbaním povinností umožnila. Rozsudok okresného súdu, ktorý tento záver vyslovil, síce výslovne na ustanovenie § 348 obč. zák. nepoukazuje, ale zrejme z neho vychádza. Takýto záver je však v rozpore s cit. ustanovením, ako to bolo vyložené i v rozhodnutí Najvyššieho súdu Cz 360/55 (č. 2/1956 Zb. rozh. vo veciach občianskoprávných).

V cit. rozhodnutí Najvyšší súd vyslovil, že ak bola škoda spôsobená socialistickej organizácii (v cit. rozhodnutí družstvu) úmyselným trestným činom rozkrádania majetku v socialistickom vlastníctve, nemohol sa páchatel' dovolávať, že je spáchanie činu bolo umožnené zavinením poškodeného družstva, ktoré záležalo v jej nepozornosti alebo nedbanlivosti.

V rozpore s ustanovením § 337, § 340 obč. zák. je ďalej rozhodnutie, ktorým boli obžalovaní zaviazaní k náhrade spôsobenej škody tak, že povinnosť nahradiť celkove priznanú škodu v čiastke 90 000,- Kčs, bola rozdelená na čiastky, o ktoré sa jednotliví obžalovaní vedúci predajní obohatili a zvyšok 59 300,- Kčs boli povinní nahradiť obž. P. a B. solidárne. Vo zhode s ustanovením § 340 obč. zák. mali byť obž. P. a B. zaviazaní k solidárnej náhrade celej nimi spôsobenej škody, obž. R., I. a M. potom k solidárnej náhrade škody spolu s obž. P. a B. po výšku škody, ktorú spôsobili. V tomto smere treba poukázať na rozhodnutie Najvyššieho súdu, uverejnené v č. 55/1960 Zb. rozh. obč. , kde sa vyslovuje, že pre otázku náhrady škody spôsobenej tým, že zamestnanec na seba previedol tovar odcudzený z majetku v socialistickom vlastníctve, je rozhodujúca celá hodnota na neho prevedeného tovaru a nie iba výťažok, ktorý zamestnanec získal predajom vecí pochádzajúcich z trestného činu. Najvyšší súd

vyslovil, že u trestného činu podielníctva je škodou cena veci, ktorú páchatel' na seba previedol. Za škodu spôsobenú trestným činom treba považovať škodu vzniklú tým, že ten, komu vec náležala, o túto prišiel. Pokiaľ sa obžalovaný na takej činnosti vedome podieľa, hovorí cit. rozhodnutie, porušuje povinnosti v zmysle § 337 obč. zák.

Tá istá zásada platí aj na prejednávany prípad.

Z uvedených teda vyplýva, že súdy mali zaviazat' obžalovaných B., I. a M. solidárne s obž. P., resp. B. na náhradu celej škody ktorú títo s uvedenými spôsobili. Výška škody, ktorú majú títo obžalovaní spolu nahradiť, má sa rovnať hodnote liehovín, ktoré na seba každý z obžalovaných previedol.

Takého rozhodnutie odpovedá zákonu. Iba pri takomto rozsahu povinnosti nahradiť škodu mohol prípadne súd upustiť podľa individuálneho zvaženia od ďalšej majetkovej sankcie vo forme peňažného trestu u tých obžalovaných, ktorých trestná činnosť bola pomerne obmedzenejšia.

Pre nové prejednanie a rozhodnutie veci Najvyšší súd stanovil postup v novom konaní.